

Õnne Ints, Kätlin Vainola, Elina Sildre

Jutulinna

lihtsustatud tekstidega lugemik

1. klassile

Väljaandja kinnitab õpiku vastavust põhikooli riiklikule õppekavale ning haridus- ja teadusministeeriumi poolt õppekirjandusele kehtestatud nõuetele.

Autorid Õnne Ints, Kätlin Vainola, Elina Sildre

Jutulinna lihtsustatud tekstidega lugemik 1. klassile

Lugemiku idee ja metoodika autor Õnne Ints

Lugemiku tekstide autor Kätlin Vainola

Kunstnik Elina Sildre

Kujundaja Joonas Sildre, Heisi Väljak

Toimetaja Katrin Streimann, Marika Reili

Keeletoimetaja Piret Pöldver, Karet Eesmäe

Fotod Shutterstock

Illustratsioonid. Raamatute kaanepildid: lk 9 Mihkel Truman „Hull teadlane“, kirjastus Tammerraamat; lk 28 Andrus Kivirähk „Karneval ja kartulisalat“, kirjastus Varrak; lk 42 Katri Kirkkopelto „Molli“, kirjastus Helios; lk 58 Ellen Niit „Onu Ööbik Öösorri tänavast“, kirjastus Tammerraamat; lk 66 Jaan Rannap „Jänese poeg Juss ja karupoeg Kusti“, kirjastus Tiritamm; lk 95 Eno Raud „Kuidas peab hüüdma“, kirjastus Eesti Raamat; lk 124 Kristiina Kass „Petra lood“, kirjastus Tänapäev; lk 125 Aino Pervik „Paula õpib emakeelt“, kirjastus Tiritamm.

Kirjastus on püüdnud ühendust saada kõigi autorite või nende volitatud esindajatega. Palume neil, kellega me pole ühendust saanud, pöörduda kirjastuse Maurus poole.

ISBN 978-9916-663-96-7

Autoriõigus Maurus Kirjastus OÜ, 2024

Digitereitud Jutulinna õppekomplekt koos lisamaterjalidega asub Taskutark ÕPI keskkonnas. Vaata lähemalt taskutark.ee/opi

Trükk Printon

Kirjastus Maurus

Tartu mnt 74, 10144 Tallinn

Telefon 5919 6117

www.kirjastusmaurus.ee

tellimine@kirjastusmaurus.ee

Kõik Jutulinna õppematerjalid on leitavad kirjastuse Maurus kodulehelt www.kirjastusmaurus.ee.

Kõik õigused käesolevale väljaandele on seadusega kaitstud. Ilma autoriõiguse omaniku loata pole lubatud ühtki selle väljaande osa paljundada mehaaniliselt ega muul viisil.

SISUKORD

LUMINE AEG

EI TULE SUVE TALVETA, EI TALVE ILMA SUVETA!

Külm, väga külm!	6
Kuidas tekivad jäälilled?	8
Kuidas tekivad lumehelbed?	9
Luuletav lumememm	10
Lumises liikluses	11

HÄSTI TEHTUD ON PAREM KUI HÄSTI ÖELDUD.

Kas kõik on meeles?	12
Linnuvaatlus	14
Leevike	16
Õige või vale?	18

UURIME JA AVASTAME

TARK ON SEE, KES TUNNEB, ET TA ALLES RUMAL ON.

Põnev kingitus	20
Madise sünnipäev	22
Kohustus- ja osutusmärgid	24

ÕIGE SÕNA ÕIGEL AJAL ON KALLIM KUI KULD.

Kadunud asjad	26
Sander ja supikulp	28
Taavi Tass ja teised	30
Hoiatus- ja keelumärgid	31

KES VETTE EI HÜPPA, SEE UJUMA EI ÕPI.

Ujulas	32
Pikka liugu!	34
Arvake ise	36
Teeninduskohamärgid	37

SÕPRUS SUURENDAB RÕÕMU JA JAGAB KURBUST.

Abilised kohvikus	38
Natuke imelik päev	40
Laul kurbusest	41
Mollilikud sõbraasjad	42
Eesõigusmärgid	43

IGAL POOL ON HEA, AGA KODUS ON KÕIGE PAREM.

Lugemispisikute reis	44
Mis on sulle oluline?	47
Vesised lood	48

MEELETUD MEELED

SILM ON SÜDAME PEEGEL.

Värvid pildil	50
Maaler ja värvid	52
Minu värvilised tunded	53
Rasvakriitide mäss	54
Liikluse hääled ja värvid	56

EGA SEE POLE RIKAS, KEL PALJU ON, VAID SEE ON RIKAS, KES OMAGA RAHUL ON.

Rabamatk	57
Kuidas onu Ööbik jäätist sööb	58
Poeskäik	59
Raudtee ületamine	60

IGAÜHEL OMA ÕIGUS.

Lugu pimedatest meestest ja elevantidist	61
Kaks Helmit	62
Karbi saladus	64
Karupoeg Kusti päevaplaan	66
Raudteejaamas	68

KEVAD KÄES!

KES ROHKEM LOEB, SEE ROHKEM TEAB.

Kevad	69
Kiired lugejad	70
Anna raamatukogu	72
Ettevaatust, pime nurk!	74

IGA ASI OMAL AJAL.

Pahupidi aasta	75
Naljaöö	76
Neli pilti	78

KUIDAS TAMM, NÕNDA TÕRU.

Vanaemaga seiklemas	80
Minu puu	83
Jalgratturi varustus	84

IGAL LINNUL OMA LAUL.

Lugemispisikud on kadunud	85
Taaskohtumine	86
Igal linnul oma laul	88
Jalgrattur teel	90

KES HOBUST SÖÖDAB, SEE SÕIDAB.

Päev tallis	92
Jutulinna talli blogi: meie uus varss	94
Kes on kassipoeg?	95
Kes on need loomad?	96
Loomad liikluses	97

MIS TÄNA TEHTUD, SEE HOMME HOOLETA.

Staarid lasteaias	98
Aardejaht	100
Erinevad plaanid	101
Ohutult läbi linna	102

KEVADINE PÄEV ON PIKEM KUI JÕULUNE NÄDAL.

Kevadet otsimas	104
Tule meiega	108
Rulad, tõuksid, rullikad	109

SUVEOOTUS

ENNE MÕTLE, SIIS ÜTLE!

Kraavi ületamine	110
Sassi leidmine	112
Liiklemise keerulised küsimused	114
Suvi läheneb	116
Head aega, lugemispisikud!	118
Aastalõpu intervjuud	120
Pisike puu	121

TÄHTPÄEVAD

Sõbrapäev	122
Eesti Vabariigi aastapäev	123
Vastlapäev	124
Emakeelepäev	125
Ülestõusmispühad	126
Emadepäev	127

JUTUPAUS

128

Õpi neid sõnu lugema.

esimene, pidulik, kooli·päev,
jooksime, akna·klaasil

Kattis maad = Oli maa peal

KÜLM, VÄGA KÜLM!

Eile hakkas lund sadama. Lumi kattis maad nagu paks tekk. Küll oli tore läbi lume kooli minna! Väljas ei olnud enam pime, aga valge ka veel ei olnud.

Algas esimene tund.

„Mul on pidulik tunne,“ ütles Mari.

„Täna peabki pidulik olema,“ vastas Anna. „Täna on jälle esimene kooli·päev.“

Olime Annaga nõus.

„Üks asi on täna teisiti! Meil ei ole lilli,“ ütles Madis.

„Kuidas ei ole lilli?“ küsis õpetaja Villem.

Ta näitas aknale.

„Vaadake, meil on jää·lilled!“

Jooksime akna juurde. Akna·klaasil olid õied. Need olid väga ilusad.

„Kes need tegi?“ küsis Pärtel.

Õpetaja Villem naeris: „Need tegi loodus.“

1. Mis kattis maad?
2. Mis tunne oli Maril?
3. Mis tunne sul täna on?
4. Mida lastel ei olnud?
5. Mis oli akna·klaasi peal?
6. Kes või mis kaunistas akna·klaasi?

Jää·lille joonistamise mäng

- Kõik saavad paberi ja kirjutavad sellele oma nime.
- Alusta jää·lille joonistamist ja tõmba paberile üks joon.
- Anna töö edasi järgmisele lapsele.
Iga laps võib korruga joonistada vaid ühe joone.
- Nii jätkatakse, kuni kõik on oma nimega töö tagasi saanud.

**Kuula, kuidas õpetaja loeb
HULLU TEADLASE selgitust.**

JÄÄ·MOSAIIK

Kui ei ole niiske , siis on kuiv .
Kui ei ole õhuke , siis on paks .

KUIDAS TEKIVAD JÄÄ·LILLED?

Mihkel Trumani järgi

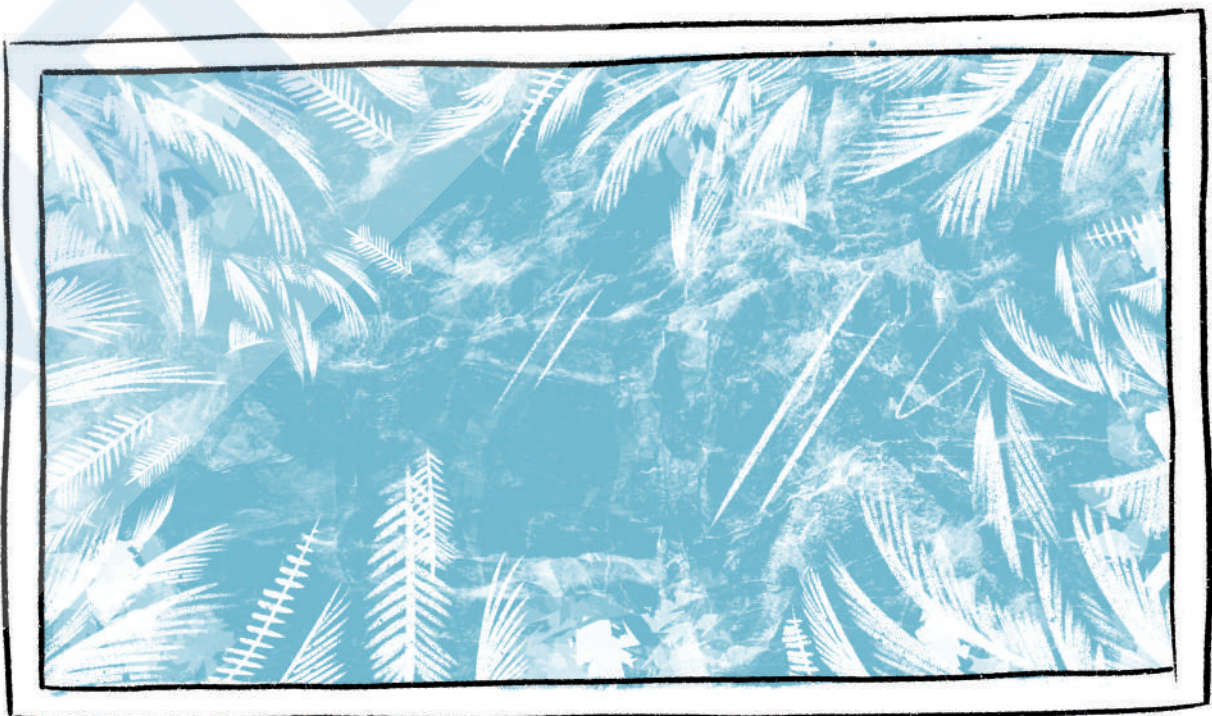

Jää·lilled tekivad siis, kui vee·aur klaasil muutub jääks ehk jäätub. Selleks peab olema tuba niiske ja akna·klaas külm.

Aga miks tekivad aknale just lilled, mitte lihtsalt sile jää?

Vee·aur jäätub klaasil õhukese kihina. Jää koosneb väikestest lume·helbe·sarnastest läbi·paistvatest kristallidest. Nendest tekibki lilleline jää·mosaiik.

Tammerraamat

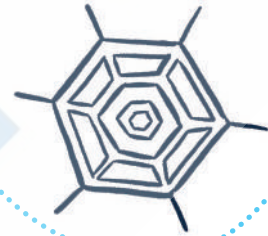

KUIDAS TEKIVAD LUME·HELBED?

Algul on lume·helves kuus·nurkne jää·kristall.

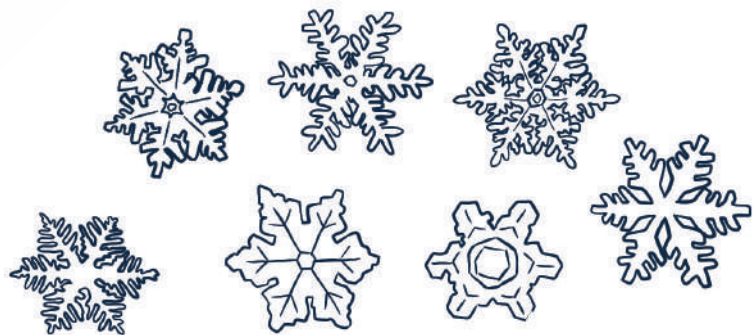
Igast nurgast tekib üks haru.

Harudega liitub järjest rohkem jää·kristalle. Need moodustavad imelisi kujundeid.

Kõik lume·helbed on erinevad!

Õpi neid sõnu lugema.

veeretama, lume·memme, röömustab,
sattunud, mattunud, luuletust, lugemis·pisikud

Uinakut tegema = Magama
Hullama = Lõbusalt mängima

LUULETAV LUME·MEMM

Lapse mängisid õues lumega. Lumes oli mõnus hullata.

„Teeme lumest kujusid!“ hüüdis Emma.

„Meie teeme hobuse,“ teatas Sass.

Nad hakkasid Jeliseiga palli veeretama.

Annabel ja Marta hakkasid lennukit tegema.

Kaisa, Pärtel ja Siim hakkasid ka palle veeretama.

Nad tegid lume·memme.

„Ma toon toast porgandi,“ ütles Kaisa.

„Mina toon kaabu,“ ütles Siim.

Äkki hakkas lume·memm rääkima.

„Oi, kui kena ilm.

Röömustab mu silm.

Kuhu olen sattunud?

Lume alla mattunud.“

„Lume·memm räägib! Ja oskab luuletust lugeda!“ hüüdis Kaisa.

Siis saime saladuse teada. Lugemis·pisikud olid kaabul uinakut teinud. Nii nad õue saidki.

1. Mida soovisid lapsed lumest teha?
2. Mida oli vaja lume·memme tegemiseks?
3. Kuidas sai lume·memm rääkida?
4. Loe luuletust lume·memme häälega!
5. Mida sina lumest teeksid? Joonista!
6. Tee kaaslastega pantomiim lume·memme ehitamisest.

LUMISES LIIKLUSES

Luuletus: Aidi Vallik

TALVEL TEE ON JÄÄS JA LIBE,

LUME-HANGED ÜLE PEA -

AGA TEE PEAL LIIKLEMISES

TULEB IKKA OLLA HEA.

TALVEL TASAKESI TIPPAN,

ET MA JÄÄ PEAL PÜSTI JÄÄKS,

JÄ ET HANGE TAGANT IKKA
AUTO-JUHT MIND KINDLALT NÄEKS.

JÄTA MEELDE!
ARVESTA LUME JA JÄÄGA!

KAS KÕIK ON MEELES?

Kaisa ja isa seisid kassas.

Kas sai ikka kõik?

Vaatame üle!

Kärus olid kaubad. Seal olid toidud ja muu vajalik kogu perele.

Kas õele joon-laua saime?

Jaa!

Vennale aja-kiri?

On olemas!

Koerale toit?

On.

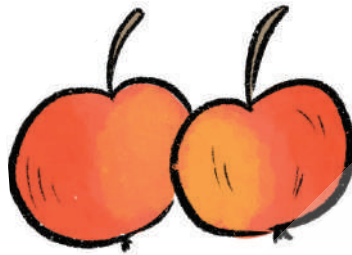
Kassile krõbinad?

On olemas!

Meri-seale salat?

Sai võetud! Kõik meie loomad saavad toidetud!

Ema palus ka õunu.

Oi, need jäid maha.

Kaisa liikus poodi tagasi. Ta valis õunu ja pani need korvi. Tagasi tulles jäi talle silma linnu-toit. Ta haaras kaasa kaks rasva-palli.

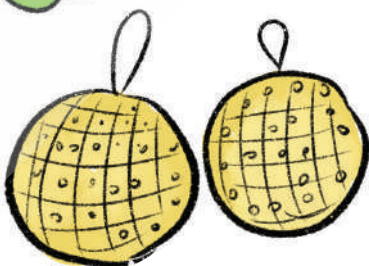

Isa! Aga talvel on meil ju veel ühed lemmikud, kes toitu vajavad!

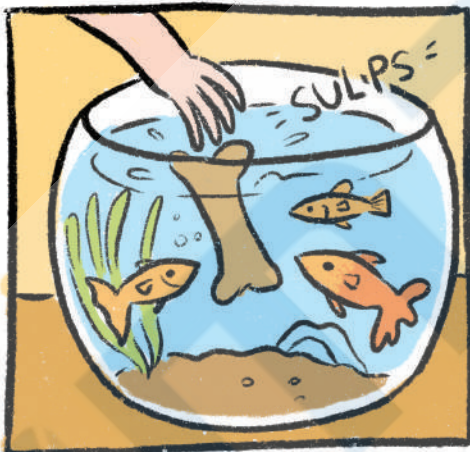
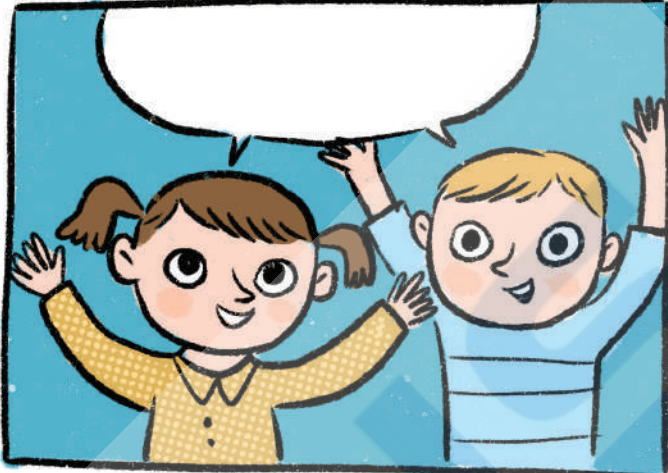
Isa vaatas Kaisale otsa ja noogutas. Muidugi!

Linnukesi ei tohi unustada!

Mis juhtus kodus?

Õpi neid sõnu lugema.

lau·päeva, vaadelda, linnu·maja, õuna·puu,
hommikul, pikk·silma, urva·lind, hall·rästas

RIPPUSID

PUISTAS

PIKK·SILM

TEGI PAI

LINNU·VAATLUS

Sass ootas lau·päeva. Siis sai ta terve päeva linde vaadelda. Sassil oli kolm linnu·maja. Need rippusid õuna·puu küljes.

Hommikul läks ta kohe õue ja puistas lindudele teri. Toas istus ta kööki ja võttis pikk·silma. Sellega oli hea linde vaadelda.

Kolm tihast olid juba kohal ja nokkisid teri. Äkki tuli suur rähn. Kõik tihased lendasid ära.

Rähn sai peagi kõhu täis ja lendas ära. Nüüd tulid väikesed linnud tagasi. Tuli ka kaks uut lindu. Sass tundis uued linnud ära. Need olid urva·lind ja hall·rästas.

Helises telefon. Sass läks teise tuppa.

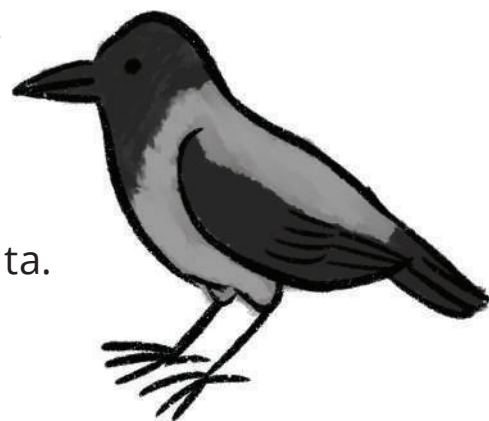
Sassi õde võttis pikk·silma ja vaatas ka puud.

Ta nägi seal midagi punast.

„Õunad!“ hüüdis õde.

Sass tuli tagasi ja tegi õele pai.

„Need on leevikesed. Minu lemmikud,“ ütles ta.

1. Mitu linnu-maja oli Sassi?
2. Kes ajas väikesed linnud ära?
3. Mida nägi Sassi õde puu otsas?
4. Kuidas vaadeldakse linde?
5. Vaata pilti. Mis linde jutus nimetati?
6. Vali pildilt üks lind ja kirjelda teda.
Lase teistel arvata, mis linnu sa valisid.